

Entrevista amb Felicià Fuster, president d'honor de GESA

Parlar amb Felicià Fuster és parlar amb un savi. La seva trajectòria professional ho ha estat tot i ho és tot al món de l'energia. Fuster té una vocació d'enginyer europeu i humanista, que el fa viatjar constantment de l'abstracció a la concreció i dels temes específics als genèrics. Això li ha possibilitat desenvolupar una tasca entroncada amb uns raonaments genèrics, que suposen una aportació quasi filosòfica que li permet discernir situacions concretes amb rotunditat i coherència. Les seves reflexions són en un primer terme complexes, fa unes anàlisis no gens superficials, encara que té unes idees molt clares en general, i sobretot, pel que fa a la qüestió energètica. Parlar amb Felicià Fuster aporta molta de llum sobre aquesta qüestió.

-Crec vostè que el vertader motiu que s'amaga darrere la invasió de l'Iraq és el control de la important reserva petrolera d'aquell país?

-Personalment crec que en aquest cas també hi ha això, el control dels pous, però no exclusivament això. L'ocupació de l'Iraq ha estat, al meu parer, tan equivocada com la de l'Afganistan, han estat dos errors successius. A l'Afganistan no hi havia un problema de petroli que sí que hi és present a l'Iraq. El petroli és present al conflicte, però no és l'única raó. Tal vegada el que hi pugui haver més present és el desig, la voluntat, i potser una certa vocació dels Estats Units per convertir-se en rector de la humanitat sense con-

sultes, i això crec que és més greu que el fet d'anar-hi a cercar el petroli. Si analitzam la qüestió des del punt de vista d'una cobdícia concreta, voler només el

L'energia de les idees

Juanjo Sánchez

control del petroli, doncs això pot ser una transgressió de l'ordre menys greu que voler tenir les mans lliures per, en qualsevol moment, poder fer el que els sembli oportú sense sotmetre's a l'opinió de ningú.

PLA ENERGÈTIC

- Li agrada el Pla energètic aprovat aquesta passada legislatura a les Illes?

-Tenc un gran respecte pel Pla energètic de les Balears, perquè reuneix tota una sèrie de condicions essencials. És un pla coherent, que incita al consum intel·ligent de l'energia, ens fa responsables davant el consum energètic. A més, valora la idea d'administració energètica. Ser autònom vol dir ser responsable i ser responsable significa prendre les decisions adequades, entre d'altres la d'administrar-se bé. Aquest pla reuneix totes aquestes condicions, induïx al consum responsable, a la inversió responsable i fa que la mateixa població balear tenguí la necessitat de plantejar-

se a cada moment el dilema entre major consum i major desenvolupament o major austeritat en el consum amb una qualitat de vida millor i amb un índex de desenvolupament no tan excessiu. La solució que brinda el Pla energètic, tot passant per la incorporació del gas a les Illes, resol clarament el problema de la responsabilitat i de la bona administració. Això ens iguala a la Península, la qual cosa ens fa lliures per decidir si volem transformar aquest gas en més energia elèctrica o si volem fer servir menys gas amb les centrals existents i més com a combustible final. Tot això ho decidirà la població balear en funció de la seva sensibilitat. En canvi, de l'altra manera, podríem caure en la trampa dels costums dolents que es puguin haver creat amb les

"L'energia és manipulada pels governs fins i tot per damunt de les lleis del mercat, ja que de cada vegada es veu amb més claredat que serà més cara, i malgrat això els governs apliquen criteris de baixada o de manteniment de preus"

ajudes exteriors, ja que moltes decisions no són transcendents, perquè vénen subvencionades per un altre. El fet que t'arribi una electricitat, que és una producció que ha estat ubicada a un altre indret, que ha contaminat a una altra banda, no et fa ser conscient de la transcendència de consumir electricitat, fins i tot no és educatiu. I en aquest sentit, pens que el que és una prioritat per a la societat balear és l'educació energètica. Des d'aquest punt de vista, el plantejament del Pla energètic és correcte. Llavors, hi ha unes altres raons que són tècniques i d'ordre econòmic que fan que la solució de gas sigui millor que la de dur de fora l'electricitat. Perquè, per exemple, hi ha menys pèrdues, la conducció del gas no consumeix, mentre que el transport elèctric, en canvi, suposa transformacions de corrent altern en contínua que generen unes pèrdues afegides a la de la conducció elèctrica i suposa uns costos d'instal·lació que són majors. Tant per apostar per la solució gas, com per apostar dins de la solució gas per la solució gasoducte, així com per apostar per les energies renovables, els conceptes pens que són vàlids i adients.

-Creu que es discuteix l'assumpte de la solució energètica de Balears des del punt de vista objectiu entre totes les forces polítiques?

Felicià Fuster Jaume és un pes pesant i tot un símbol dins l'àmbit energètic. Va néixer a Santa Margalida el 4 de desembre de 1924. Enginyer superior industrial per l'Escola Tècnica de Barcelona, va ser fins l'any 1989 enginyer industrial per oposició del cos al servei del Ministeri d'Indústria. En l'actualitat és president d'honor d'Endesa i president d'honor de GESA. També és president del Grup d'Experts de l'EAG (External Advisory Group) de Thermonuclear Fusion Energy de la DG XII de la Unió Europea, des del setembre de 1993.

Tota aquesta tasca és combinada també amb les funcions de president del Consell Social de la Universitat de les Illes Balears, membre del Patronat de la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, assessor de la presidència de la Societat General d'Aigües de Barcelona (AGBAR), membre del Consell d'Administració del Grup Construcciones y Contratas GRUCYSA i assessor d'UNESA (Unidad Eléctrica Española). Anteriorment, Felicià Fuster ha estat president executiu d'Endesa i el seu grup d'empreses (ENHER, GESA, ERZ, UNELCO, VIESGO, ENCASUR, FECSA i SEVILLANA) des de l'any 1984 a febrer de 1997. Des del maig de 1973 a juny de 1997 ha estat president executiu de Gas y Electricidad, SA. (GESA) i del seu grup d'empreses.

-En absolut. Si fos així, doncs, quina raó hi pot haver perquè un senyor que sigui del PP cregui que és la millor solució el gas? I quina raó hi podria haver perquè un senyor del Pacte de Progrés pensés que la millor solució és el cable elèctric? Per a mi està més justificada la solució del gas, per tant crec que els qui pensen en el gas poden ser persones del Pacte de Progrés que creuen en la iniciativa plantejada pel seu Govern, encara que pot haver-n'hi d'altres que creguin que no és bo. Quant a l'alternativa del cable elèctric, em preocupa que pugui estar sostinguda per gent que pugui estar afiliada a una determinada opció política, que són qui han conformat els darrers quatre anys l'oposició aquí, i pel partit del Govern estatal. A més, davant aquesta falta d'acord polític, i davant la celebració de les eleccions, probablement no s'ha volgut ajudar a resoldre el tema i a posar les bases per arribar a una solució. Un subproducte d'aquest enfrontament és que no s'ha pogut fer res, perquè no hi ha acord. Es tracta, en definitiva, de dues idees que s'han contraposat i s'han associat a dues opcions polítiques. Es tracta d'una qüestió que no crec que hagi d'estar relacionada amb una determinada visió política, encara que està relacionada amb un enfrontament molt dur que es du a terme des de fa algun temps entre els partits polítics del Govern i de l'oposició. Crec que seria desitjable que en casos tan importants com ara el de l'energia i d'altres, es pogués pactar. En temes com l'educació, la sanitat o bé l'energia seria necessari que hi hagués un pont construït que no depengués en cada moment del govern existent.

GASODUCTE

-Condicionarà el futur de les Illes optar pel gasoducte o bé pel cable?

-Aquesta és una qüestió de poder o no poder fer-ho. Jo crec que aquí els deures s'han fet. A més, incidint més en la qüestió, amb el gas podem fer les dues coses, distribuir gas i produir l'energia elèctrica que la societat decideixi. Amb una connexió elèctrica tendriem responsabilitat més limitada. Les dues coses, (cable i gasoducte) són un luxe innecessari. Com podem tenir en aquest moment, amb el que suposa la gran distància que ens separa de la Península dues solucions simultànies, un gasoducte i un transport elèctric molt costós. Hem de tenir el sentit de la relació cost-benefici, què és el que aporta a la societat i què costa a la societat, i no pensar si el projecte el paga Europa o qui el paga, al cap i a la fi d'aquí a ben poc hauré de pagar a Europa nosaltres. Llavors, dir "aquests són fons europeus", això és un error. Per una altra part s'ha dit, encara que jo veig que no coincideix amb la realitat, que Europa no està a favor de les solucions que es preconitzen al Pla energètic. Fins i tot s'ha dit que la Unió Europea subvencionava el cable, i això és un error d'interpretació, perquè el que es preconitza per a la nostra comunitat és l'electrificació interna i l'aportació de gas a aquestes illes. Dir electrificació no vol dir transport elèctric, vol dir xarxa interior.

COMPETÈNCIA

-La competència al mercat energètic de les Illes arribarà abans amb el gasoducte, amb el cable, o és igual?

-Això depèn de la legislació en matèria energètica, i específicament elèctrica, a l'àmbit nacional. Nosaltres continuam sotmesos a la legislació nacional i, en aquest sentit, arribaria al mateix ritme, perquè les nostres tarifes són les tarifes que hi ha a la Península. La competència, fins avui, és pràcticament inexistente. Es parla de competència, però no hi ha competència ni a l'àmbit estatal ni a l'insular. Els preus han pujat o han baixat en funció de de-

cisions del Govern estatal. A l'època en què hi va haver el ministre Josep Piqué, es va establir una baixada de l'electricitat en un tant per cent anual, i ara tenim una debilitació de les empreses elèctriques. Clar, la baixada que es produïa es deia que era conseqüència de la competència. Jo no crec que la competència al sector elèctric dugui a costos decreixents, en uns altres sectors sí, perquè es tracta d'una reducció de marges. Al sector elèctric ocorre que les inversions són molt elevades, els costos de combustible no baixen, les mesures anticontaminació són de cada vegada més exigents. Hi ha costos creixents, i davant costos creixents no pot haver-hi preus en descens. La competència farà el miracle?, no. Quan els costos creixen el que és suficient perquè s'arribi que els marges s'eliminïn, si tu segueixes mantenint preus a la baixa arriba un moment en què les empreses estan obligades a donar servei... I què és el que succeeix amb el sector elèctric?, que és un sector intervingut, un sector regulat, ocorre que arriba un moment en què les empreses es debiliten econòmicament. Són empreses que tenen molt d'aguant, en el sentit que la seva supervivència gairebé està garantida, doncs no tenen dificultats d'accés al crèdit, però són empreses molt endeutades, i l'endeutament és una font de costos.

MENYS ENERGIA CARA

-Ha parlat del preu de l'energia. Una vegada li vaig sentir dir que no hem de consumir més energia barata sinó menys energia cara. Pensa que, ara per ara, l'energia és molt barata per als ciutadans?

-Sí, consider que és així. Jo no som un entusiasta de l'economia de mercat, és com tot el capitalisme, no és la gran solució, és la menys dolenta, perquè té milers de defectes, el que passa és que d'altres sistemes han caigut. Llavors, no som un entusiasta del capitalisme, perquè genera moltes injustícies i una pèssima distribució de la riquesa. Dit això, l'energia és manipulada fins i tot per damunt de les lleis del mercat. És manipulada pels governs en el sentit que l'energia de cada vegada es veu amb claredat que serà més cara pels motius que ja he esmentat, i malgrat això els governs apliquen criteris de baixada de preus o de manteniment de preus. Això vol dir que l'usuari, en una suposada economia de mercat no percep la realitat que l'energia serà més escassa i més cara, i no ho percep perquè li donen més barata, perquè forma part de l'objectiu polític dels governs per mantenir el benestar a curt termini. Perquè clar, els polítics, en general, administren el curt termini però no el llarg termini, els votants de llarg termini no hi són i els de curt termini sí. Llavors, problemes de solidaritat, deixar energia per als que queden, això els governs ho fan amb la boca petita. Ningú no es preocupa que els símptomes que indiquen que l'energia serà molt més cara en el futur es notin, ben al contrari. De quina manera, veient que l'energia és barata, un ciutadà pensarà que ha d'estalviar-la o que serà escassa després? Què s'hauria de fer perquè un usuari dins una economia de mercat consumeixi menys?, doncs, evidentment, encarir l'energia per, si més no, cobrir els costos. Clar, això no ven, és contrari al que la gent vol que li diguin, però jo entenc que si la gent no té el coneixement necessari per entendre que ha de consumir menys, el millor que podria fer-se, o el menys dolent, seria fer-li pagar per l'energia l'expectativa de costos futurs i la internalització de costos ambientals d'aquesta energia, llavors consumiríem amb més compte i racionalitat. Però

ara no, ara consumim amb una gran irracionalitat. I vull aclarir que no és que pretengui que l'energia pugi de preu, el que pretenc és que es consumeixi menys energia. El país més avançat en el futur serà el que per aconseguir un determinat índex de desenvolupament humà consumeixi menys energia. Si volem arribar a un futur en condicions d'avantguarda, de sentit d'anticipació ideològica, i això Balears pot fer-ho només si està separada i no té connexions de cap mena amb la Península, només les que la situen amb l'abastament de matèria primera, (aquesta sí que la necessita, perquè no en té). Balears podria ser il·lustradora del que s'ha de fer per consumir un mínim d'energia i assolir un determinat índex de desenvolupament humà. Aquest seria l'objectiu, consumir menys per generar la mateixa riquesa i viure millor.

"El consum baix d'energia és un índex de solidaritat, tant o més que el 0,7%, perquè és el que li farà falta al món, al Tercer Món, per dur endavant el seu desenvolupament. Si nosaltres consumim més, accedim a major riquesa i feim una competència injusta als que ara es desenvolupen"

SOLIDARITAT

-Es pot reduir l'elevat augment anual del creixement del consum energètic a les Balears?, com es pot aconseguir?

-Amb l'educació. Si no eduques, amb l'augment de preus. Si eduques pots aconseguir, malgrat els preus siguin els que són, que la gent consumeixi menys. Hauríem d'educar per a un consum intel·ligent, aquesta educació també ha de ser present a l'escola i a la universitat, perquè els joves fossin generadors d'opinió en el sentit d'inculcar que el consum baix d'energia és un índex de solidaritat, més que el 0,7%, perquè és el que li farà falta al món, al Tercer Món, per dur endavant el seu desenvolupament. Si nosaltres consumim més, accedim a major riquesa i feim la competència als que ara es desenvolupen. Una manera d'aturar el creixement del consum és educar la població perquè se senti solidària, solidària amb la gent que viu actualment sense saber què és una bombeta elèctrica. L'energia ha contribuït, dins d'un règim capitalista, a una creació de riquesa enorme, però terriblement mal distribuïda. Consumir menys,

suposa viure pitjor?, no, suposa simplement tenir consciència del mal ús que es fa de les comoditats. Molta gent, avui en dia, té tots els aparells domèstics elèctrics, i a vegades són ineficients i mal utilitzats. Fins i tot les tarifes estan mal pensades, ja que són decreixents i als grans consumidors els fan preus diferents. A l'economia domèstica, els primers kilowatts haurien de ser barats, però els darrers molt cars, per tal de no haver d'arribar als darrers. Posar tot això en marxa, políticament parlant, té un cost. Aquí, la població no té la iniciativa necessària per reduir el consum per ella mateixa, llavors algú ha de prendre la responsabilitat de fer-ho possible. En aquests moments, dur el gas a les Balears és una mesura per contribuir a això i el foment de mesures a l'àmbit de la generació de criteris en el jovent i en els líders d'opinió respecte del consum energètic és una altra mesura.

ECOLOGISME

-Com valora la posició dels grups ecologistes quan demanen un sostre de creixement?

-La nostra vocació mai no està clara. Sempre que veig una cosa que em sedueix, em dona la sensació que allà m'hauria mogut a gust i bé, moltes vegades he dit que, si no m'hagués mogut al món de l'energia, hauria volgut ser ecòleg. Per què?, perquè crec que és una causa que val la pena. Amb això vull dir que la vocació no està polaritzada, i en conseqüència jo em sent molt identificat amb l'ecologia. Ara bé, s'ha de distingir en aquest camp, s'ha de distingir entre l'ecòleg i l'ecologista. L'ecologisme no deixa de ser una ideologia, i dona arguments de preferència, és a dir, donen prioritats a determinades coses front a unes altres. Es tracta d'una casta d'establiment d'un ordre, amb arguments de preferència. Els ecòlegs, en canvi, fan plantejaments científics i presenten uns arguments de necessitat. Llavors, crec que s'han de respectar escrupolosament els arguments dels científics que coneixen el tema ecològic i l'equilibri terrestre, perquè és ciència. L'ecologisme és la pràctica d'una disciplina amb caràcter de missió, d'incorporació al pensament, molt positiva, encara que té una altra valoració. Jo crec que l'argument de necessitat de l'ecòleg s'ha de prendre com una dada a complir amb urgència, i l'argument de preferència de l'ecologista s'ha de valorar amb uns altres paràmetres que et poden conduir a no haver de respectar-les en la mateixa mesura. Amb l'ecologista pots establir un compromís, amb l'ecòleg no. Jo em sent més identificat amb l'ecologista que amb el desenvolupista, i em preocupa un poc menys que l'economia se'n ressenti, perquè crec que l'economia condueix a un millor nivell de vida col·lectiu, però a una qualitat de vida no necessàriament millor, sinó probablement pitjor.

-Quin sentit tenen actualment els sistemes d'energia renovable, com els acumuladors, les plaques solars o els aerogeneradors?

-S'han de tenir en compte. Nosaltres, des de GESA, vàrem crear la primera fàbrica d'aerogeneradors d'Espanya, i després en varen venir d'altres. El fet d'haver començat amb aquests generadors fa que Espanya, avui, sigui la cinquena potència mundial quant a energia eòlica i la tercera d'Europa, després de Dinamarca i Alemanya. A tota Europa es pren consciència de les energies renovables. L'energia eòlica és un camp que té futur, els aerogeneradors avui en dia ja poden produir fins a 2 megawatts de potència unitària. Al Mar del Nord i a Grècia munten molins de vent al mar, per no haver de posar-los a la superfície terrestre. Al nord del Marroc, davant Tarifa, també s'han muntat parcs d'aerogeneradors importants.

FISSIÓ I FUSIÓ

-Malgrat la moratòria nuclear existent a Espanya, sembla que l'actual govern estatal comença a fer l'ullet a les possibilitats de les centrals nuclears. Creu que veurem com es potencien les centrals nuclears?

-No sabia donar una resposta categòrica, perquè hi ha arguments molt importants a favor i en contra. L'energia de fissió ha accedit a la societat massa aviat, accedí a la societat després d'una guerra. Llavors, la situació de la fissió està bloquejada socialment avui, perquè la gent té por arran dels accidents que s'han produït, i també està bloquejada perquè els elèctrics no volen tenir centrals nuclears ja que amb elles han perdut doblers a causa de l'esforç que han hagut de fer per tal d'incrementar les mesures de seguretat. Suposem que l'oposició social s'atenua, quina és la situació científica? Avui es podrien construir centrals molt més segures, sí, però s'haurien de provar primer. El problema no és tan sols el de la seguretat de la central, és també el dels residus. Els residus suposen un problema majúscul, perquè la seva capacitat radioactiva nociva dura desenes de milers d'anys. Pens que al final, si la humanitat n'aprèn, la fissió té un paper. La fissió nuclear, per raons semblants al cable i al gasoducte, és un tema que s'ha polititzat. Són idees que es polititzen, i al nostre país això succeeix amb massa coses.

-Vostè forma part d'un grup europeu d'experts que fa feina en el desenvolupament de l'energia per fusió. És aquesta la gran esperança per obtenir energia barata i segura en el futur?

-Es tracta d'un tipus d'energia que té expectatives, com a mínim, d'aquí a quaranta anys, la qual cosa vol dir que totes les raons per estalviar són de la màxima urgència, atès l'efecte contaminant i d'esgotament que suposen els combustibles fòssils i la contaminació subseqüent i el que li he esmentat sobre l'energia de fissió. La fusió és molt complicada. Encara que ja s'ha aconseguit gran cosa, insistesc, en el millor dels casos hem d'esperar almenys quasi mig segle.

-Inquieta pensar en les conseqüències que per al planeta tendria el fet que cada família xinesa, per posar un exemple de país en desenvolupament, tengués un cotxe o una calefacció?

-Això passarà, i aviat. I això s'ha de compaginar amb el descens del consum als països desenvolupats. Els estats que es troben a un estadi ínfim han de millorar el seu nivell de vida, i se'ls ha de donar elements perquè ho aconse-

gueixin, entre aquests països hi ha una gran part de la Xina, l'Índia o els països africans... I això què vol dir?, major consum d'energia, ells sí que no poden baixar el consum d'energia, ells no tenen més que biomassa, no saben què és una bombeta elèctrica, no saben què és l'electricitat. Llavors, les poblacions del Tercer Món i les no desenvolupades necessiten incrementar el seu consum energètic. Si volem reduir el consum energètic global, ha de ser a expenses de la reducció del consum als països desenvolupats. Aquest és un argument de solidaritat. En els darrers cent anys el consum energètic s'ha multiplicat per 14 arreu del món, mentre que l'increment de població s'ha multiplicat per quatre. Això ha contribuït a generar una riquesa que també s'ha multiplicat per 14, ja que el consum energètic i l'increment del PIB han crescut de forma paral·lela, la qual cosa vol dir que hi ha hagut una relació estricta en aquests cent anys entre el creixement econòmic i el creixement elèctric. Tot això estaria més o menys bé si després no resultàs que aquest creixement econòmic s'ha distribuït només entre un 10% de la població. O sigui, ens hem enganyat, hem fet rics els rics, hem espoliat les possibilitats energètiques del planeta i no hem contribuït a generar riquesa per a tots. Les perspectives de futur van per la mateixa línia, i és clar que el món no pot anar per aquí.

COMBUSTIBLES ALTERNATIUS

-Molts de ciutadans pensen que hi ha energies alternatives per als cotxes, fora de l'electricitat i, evidentment, els combustibles fòssils, que serien menys dolentes per al medi ambient i que no es desenvolupen per manca de voluntat de les petrolieres. Quina part de raó tenen?

-Crec que això és cert. Totes les empreses que exploten un determinat recurs o producte intenten allargar el present estatus. La indústria automobilística, el transport terrestre, és el responsable d'una molt alta ineficàcia. Mentre que avui en dia una central elèctrica té un rendiment d'un 60%, a un motor d'automòbil tens un 15%... o inferior.

-Però és cert que s'han millorat molt els rendiments als motors moderns.

-Millorat relativament, perquè la gent vol cotxes que vagin més ràpids, que siguin més potents, o sigui que tampoc en això la gent no opta per una decisió intel·ligent, sinó pel que li diu el mercat, pel cotxe més potent, amb més prestacions extremes. En el fons, el motor menys consumidor es fa, però no és el que la gent demana. El transport terrestre suposa un malbaratament de benzina. La benzina és un producte refinat del petroli, i per tant és un producte molt escàs, i que s'encarirà vulguis o no, el que passa és que no s'ha encarat fins ara per les misèries del mercat.

-Quines solucions existeixen avui per resoldre aquest problema?

-Hi ha substitutius de la benzina, com l'etanol, que és un alcohol produït a partir de la biomassa, de plantacions de diferents tipus de cultius. De moment, aquest alcohol és més car que la benzina. Jo crec que el que substituirà la benzina és l'hidrogen. Molta gent creu que és una panacea, però l'hidrogen s'ha de fabricar, i fabricar-lo costa energia. Llavors, l'hidrogen l'únic que fa és que els cotxes no contaminaran, només produiran un poc d'aigua. Joestic convençut que no tardarem molt, vostè ho veurà, que els cotxes funcionaran amb hidrogen, amb autonomia i amb

les mateixes característiques que un cotxe de combustió de gasolina.

PRESENT I FUTUR

-A vostè, que ha viscut els inicis de l'electricitat i coneix perfectament les tendències actuals dels usos i costums de l'energia, com li agradaria que en el futur es desenvolupàs la relació humana amb les necessitats energètiques?

-Li contestaré amb una mescla de fonaments i de voluntarisme. Crec que l'experiència humana amb l'energia, vista amb la perspectiva d'avui, ha constituït un mal ús dels recursos naturals, de la ciència i de les tecnologies, és a dir, de la capacitat creativa de l'home. La miopia de resoldre determinats problemes i situacions concretes i immediates, ens han fet oblidar aspectes fonamentals, com l'agressió al medi ambient, perillositat humana, esgotament de recursos naturals, s'ha incorregut per improvisació i egoisme en seriosa insolidaritat. L'energia elèctrica s'ha convertit en corresponsable i fins i tot, en alguns casos, en protagonista d'aquest trabucament d'objectius. La realitat és que l'apetència de la humanitat d'electricitat és molt superior que qualsevol altre vector energètic pel fet de la seva singular versatilitat, facilitat per a noves aplicacions i generadora de noves tecnologies i branques de desenvolupament: electrònica, automàtica, telemàtica o informàtica. Això ha donat com a conseqüència que simultàniament a la reducció del consum energètic total als països desenvolupats, es produeix una transferència cap a un major consum d'electricitat. Els països desenvolupats i l'electricitat que consumeixen són els actuals generadors de l'actual desequilibri de l'agressió ambiental, a més del transport terrestre. Què és el que esper que passi a partir d'aquestes dades?, mentre no existeixi una font d'energia abundant i no contaminant per produir electricitat?, que els països desenvolupats assumeixin una conducta de consum intel·ligent, tot millorant l'eficiència de transformació i de consum, per tal de pesar el menys possible sobre el consum mundial de recursos i de quota de contaminació. Simultàniament, aquests països hauran de posar a punt la possibilitat d'una font d'energia nova, segura, no contaminant i no consumidora de recursos escassos, per tal d'abordar una etapa ulterior, en la qual presumiblement el tema energètic deixarà de ser un forat negre. La implantació d'aquesta o aquestes noves tecnologies de conversió elèctrica, per la seva complexitat i cost d'establiment, seran inicialment exclusives dels països desenvolupats, per generar energia elèctrica base. Crec que també s'arribarà a un punt en què l'energia elèctrica, ja sigui directament, bé mitjançant la conversió en hidrogen, substituirà els combustibles fòssils utilitzats pel transport terrestre. De succeir les coses d'acord amb aquest escenari dibuixat tan de pressa, el futur l'electricitat purgarà així la seva responsabilitat d'haver desbordat el consum aquests darrers 50 anys, i contribuirà decisivament a resoldre el problema amb energia cara, però abundant i no contaminant a partir dels pròxims 50 anys. Entretant, tractem d'entendre el consum elèctric com una responsabilitat de tots i cadascú dels ciutadans.

"En el fons, jo em sent més identificat amb l'ecologista que amb el desenvolupista, i em preocupa un poc menys que l'economia se'n ressenti, perquè crec que l'economia condueix a un millor nivell de vida col·lectiu, però a una qualitat de vida no necessàriament millor, sinó fins i tot pitjor"